

UZ NOVI PRIJEVOD KANONA

Nacionalna liturgijska komisija, kako je poznato, u suradnji s različnim stručnjacima priredila je novi prijevod Kanona, objavila ga u listopadskom broju »Vjesnika đakovačke biskupije«¹ i pozvala svećenike i vjernike da prije konačne redakcije iznesu o njemu svoje eventualne primjedbe i preko Biskupskih ordinarijata dostave ih Komisiji. Koliko se svećenika i vjernika odazvalo tom pozivu, ne znamo, ali iz katoličke štampe znamo da su neki svećenici imali mnogo toga reći o prijevodu Kanona i da su osjećali potrebu da svoje primjedbe iznesu u javnim glasilima. Tako je svećenik dr Srećko Bošnjak u »Službi Božjoj«² iznio preko 50 opasaka koje se uglavnom tiču izražajne, jezične i stilske strane prijevoda i ujedno naglasio kako bi u njemu trebalo izvršiti »mnogo izmjena«. Nekako u isto vrijeme pastoralno svećenstvo dekanata Humac u Hercegovini iznijelo je svoje kolektivno mišljenje o novom prijevodu Kanona u »Vjesniku đakovačke biskupije«.³ Hercegovачki župnici nisu zadovoljni ni s prijevodom pojedinih mjesta ni s hrvatskim jezikom i stilom Kanona. Za potvrdu svoga mišljenja naveli su više riječi, izraza i rečenica novoga prijevoda.

Prigovori dra Bošnjaka i župnika dekanata Humac mogu se svrstati na tri skupine: 1. neka se mjesta Kanona neobično tumače ili im se daje neobičan smisao, 2. u prijevodu se upotrebljavaju neke neobične, gotovo vulgarne riječi, 3. u prijevodu se upotrebljavaju »čudni i izvještajući izrazi i glagolski oblici«, mnoge su rečenice »vrlo opore i tvrde, stil težak«. Te i druge opaske, koje su vrlo osnovane, ovdje želim upotpuniti ili osvijetliti.

U latinskom tekstu Kanona nekoliko puta dolazi glagol **dignor 1**. U novom se prijevodu prevodi samo dva puta, i to neobičnim glagolskim oblicima: **ushtij, ushtio**, za koje s pravom tvrde hercegovачki župnici da su »upravo nepodnosivi«. Mišljenja sam da je glagol trebalo prevesti gdje god dolazi, naravno ne neobičnim i »nepodnosivim« glagolom **ushtjeti** nego glagolom **dostojati se**, ili **udostojati se**,

¹ Đakovo, XX/1967, br. 10.

² Makarska, VII/1967, br. 5—6.

³ Đakovo, XX/1967, br. 11.

Tako bi se adekvatno izrazila ona silna razlika između Boga i njegovih slugu koja se tako jako ističe u latinskom tekstu. Isto tako trebalo je prevesti superlativom apsolutnim lat. superlative: **clementissime, dilectissimi** jer su upotrijebljeni u punom, superlativnom značenju, kako se može uočiti iz konteksta.

Prevodilac novoga prijevoda unio je u svoj prijevod neke neologizme, arhaizme i mnoge kalkove. Neobičan je neologizam npr. pridjev **hvalben**. Potražio sam ga po raznim rječnicima, ali ga ni u jednom nisam našao, pa ni u velikom povijesnom Rječniku Jugoslovenske akademije. Akademijin Rječnik ima imenicu **hvalba**⁴ s jednom jedinom potvrdom iz drugog decenija 18. stoljeća. Pridjev je od nje izveden. Međutim, ni jedne ni druge riječi ne nalazimo ni u narodnom govoru ni u književnom jeziku. Neologizam je i riječ **promicatelj**, koja je, doduše, pravilno izvedena od glagola **promicati**, ali u prijevodu je dobila značenje **širitelj**. Glagol **promicati** prvotno znači **micati se kroz nešto**. Prema tome imenica **promicatelj** označivala bi čovjeka koji kroz nešto prolazi, ili se kroz nešto miče. U novije doba od toga je glagola bila izvedena riječ **promidžba**, ali ne i riječ **promicatelj**. Oba su neologizma bez potrebe stvorena jer je mjesto prvoga mogla stajati imenica **zahvalnica**, »žrtvu zahvalnicu« ili genitiv imenice **hvala**, »žrtvu hvale«, a mjesto drugoga imenica **širitelj**, »sa svima pravovjernim širiteljima«.

Uz te neologizme prevodilac je upotrijebio i arhaizme, kao što su: **roditeljica, blagohotno, sveudiljni**. Te su riječi upotrebljavali stari hrvatski pisci do 19. stoljeća. Teško da ćemo se na njih namjeriti u živom narodnom govoru ili u djelima novijih hrvatskih pisaca. Mjesto njih se upotrebljavaju: **majka** (rjeđe: **roditeljka**), **milostivo, vječni (trajni)**.

Osim neologizama i arhaizama stil i jezik novog prijevoda čine neprirodnim i izvještačenim neki glagolski i imenski oblici kao: **upokojuju, ushtij, ushtio, vaganju**, onda neke tuđice, kao: **hostija, misterije** i tuđi, nehrvatski način izražavanja. U prijevodu ima velik broj izraza i rečenica koje su samo po vanjštini hrvatske, a u stvari su klišeji la-

⁴ Dio III, str. 742

tinskih izraza i rečenica. Tako na primjer izrazi: **časteći uspomenu; Ovaj dakle, prinos našega služenja; oda tebi hvalu; pred licem tvoga božanskog veličanstva; i spavaju u snu mira** nisu ništa drugo nego klišeji lat. izraza: **memoriam venerantes, Hanc igitur oblationem servitutis nostrae, tibi gratias agens, in conspectu divinae majestatis tuae, et dormiunt in somno pacis**. Mjesto tih takvih klišeja imamo hrvatske izraze: **sa štovanjem se sjećamo; Ovaj, dakle, prinos nas tvojih slugu; tebi (se) zahvali; pred tvojim božanskim veličanstvom; i snivaju u miru.**

Jedan od nezgodnijih klišeja jest rečenica: **... dan u koji nepovrijeđeno djevičanstvo blažene Marije ovome svijetu rodi Spasitelja**. I svećenik i vjernik, osobito ako imaju razvijeno jezično osjećanje, morat će se na njoj zastaviti i domišljati kako to da **nepovrijeđeno djevičanstvo** rađa **Spasitelja**. Uzrok je tomu što je rečenica ropski prijevod latinskog teksta: **quo beatæ Mariæ intemerata virginitas huic mundo edidit Salvatorem**. Njega je trebalo prevesti po prilici ovako: **dan u koji blažena Marija, neokaljana Djevica, ovome svijetu porodi Spasitelja**.

U tekstu novoga prijevoda ima riječi koje su u sebi dobre, ali su upotrijebljene u neobičnu značenju. Glagol **skupljati** običan je i dobro odgovara lat. glagolu **adunare**, ali ne zvuči dobro u izrazu **»koju (tj. Crkvu) . . . skupljaj«**. Semantički glagol znači **»više ljudi ili stvari s više mjesta ujedno sabrati«**, a ovdje je govor o Crkvi ili vjerskoj zajednici koja se sastoji od velikog mnoštva ljudi, zajednicu u kojoj su ljudi već skupljeni. Ako su već skupljeni, onda ih ne treba skupljati nego na okupu držati. Dobar je i običan glagol **spoznati**. Često ga susrećemo i u knjizi i u govoru. No ni njemu nije mjesto u izrazu: **ti si spoznao njihovu vjernost** u značenju lat. **»quorum tibi fides cognita est«**. Glagol **spoznati** znači **»istraživanjem nešto doznati, razmišljanjem nešto saznati«** i sl., a to nije smisao lat. teksta. Smisao je da je Bogu vjernost njegovih slugu **»poznata«**, i to dobro poznata, što se razabira iz riječi **»et nota devotio«**. Običan je i glagol **podići**, ali nije baš običan u izrazu **podize oči**. Izraz je kalk lat. izraza **»elevatis oculis«**. Oči se ne podižu nego pogled. Lat. izraz **»elevatis oculis in caelum«** najbolje bi bilo prevesti izrazom **»pogleda u nebo«**. Ipak izraz **»podize oči«** već se udomaćio i može se trpjeti.

U tekstu novoga prijevoda ima riječi koje prema mišljenju hercegovačkih župnika »vulgarno« zvuče. Kao takve označene su imenice: **čeljad** i **čaša**. Ovdje ću navesti još jednu koja mi se čini još vulgarnijom i od jedne i od druge. To je imenica **stado**. Dolazi u izrazu: **da se brojimo u stadu tvojih izabranih**. Doduše, u lat. originalu stoji riječ **grex** koja, uistinu, prvotno znači **stado**, ali ona znači i **društvo**, **mnoštvo** i sl. Zato, kad je govor o ovcama, prevest ćemo je sa **stado**, a kad je govor o ljudima i svetima u nebu, prevest ćemo je sa **društvo** ili **mnoštvo**, makar u tekstu bila aluzija na prispodobu o dobrom pastiru i o ovcama.

Prevodilac nije bio dobre sreće ni pri prevođenju riječi **puer** u izrazu: **munera pueri tui justi Abel**. Preveo ju je sa **mladić**. U evanđeljima upotrijebljena je u značenju **sluga**. Dolazi na primjer u anegdoti o ozdravljenju sluge rimskog satnika.⁵ Sa **sluga** trebalo ju je i ovdje prevesti, kao što su učinili neki prevodioci Kanona.⁶ Stariji prevodioci Svetog pisma prevodili su je sa **momak**. I s pravom jer se tako u nekim, osobito primorskim krajevima nazivao nečiji sluga.⁷ Ni riječ **zajedničar** ne zvuči dobro u izrazu **kao zajedničari ovoga žrtvenika** iako je riječ u sebi lijepa i dobra. No ima profani prizvuk i, ako se ne varam, tako u Americi zovu članove **Hrvatske bratske zajednice**. Ovdje se, međutim, ne radi o članovima neke svjetovne zajednice nego o vjernicima koji sudjeluju u žrtvi sv. Mise. Zato mi se čini da bi mjesto **zajedničari** ovdje bolje stajala riječ **dionici** ili **sudionici**.

Svi ti i drugi nedostaci predložene verzije Kanona opravdavaju želju hercegovačkih župnika da se objelodani »još koja verzija hrvatskog prijevoda« u kojoj bi prijevod bio bolji, a jezik i stil dotjeraniji i ljepši, kako dolikuje uzvišenom liturgijskom činu, sv. Misi. U prilogu donosimo jednu takvu verziju koja ne prejudicira sebi svojstva izražena u želji spomenutih župnika, nego želi biti kao neki nacrt koji bi se na osnovi raznih prijedloga i primjedaba usavršio i kao djelo kolektiva prihvatio za opću upotrebu. Prevodilac je nastojao da tekst pojedinih molitava što vjernije prevede i da se što bolje i ljepše hrvatski izrazi. Pri prevođenju je zadržao brojeve verzije objavljene u »Vjesniku đakovačke biskupije«.

⁵ Isp. Mt 8, 5—14.

⁶ Isp. dr J. Radić, **Misal za sve dane u godini**, Makarska, 1967.

⁷ Isp. Rječnik Jugoslavenske akademije, dio VI, str. 923, c.

PRIJEVOD KANONA

1. Tebe, sada, predobri Oče,
2. **ponizno i žarko (od srca)** molimo
3. po Isusu, **Sinu tvome**, Gospodinu našem
4. da **velikodušno (rado)** primiš i blagosloviš
5. ove darove, **ove poklone**, ove svete i neokaljane pri-
nose
6. **koje ti prikazujemo naprije**
7. za tvoju svetu Crkvu katoličku.
8. **Udostoj se nju po cijelome svijetu**
9. u miru čuvati, **na okupu držati i voditi**
11. **zajedno** sa slugom svojim papom našim I.
12. i s biskupom našim I.
13. i sa svim pravovjernim **širiteljima**
14. katoličke i apostolske vjere.

Memento, Domine, ...

15. Spomeni se, Gospodine, **slugu i službenica svojih**
(I. i I.)
16. i svih ovdje **prisutnih**.
17. **Njihovu vjeru i pobožnost**
18. **ti dobro poznaješ**.
19. **Za njih ti prikazujemo**, i oni ti sami prikazuju
20. ovu žrtvu **zahvalnicu**
21. za se i za sve svoje:
22. **kao otkupninu za svoje duše**
23. i da **osiguraju spasenje**
24. **kojemu se nadaju**.
25. **Ujedno ti**, vječni, živi i pravi Bože,
26. **izražavaju svoju odanost**.

Communicantes ...

28. **A mi, ujedinjeni u zajednicu**,
29. **sa štovanjem se sjećamo**
30. **najprije** slavne Marije, vazda Djevice,
31. **Majke Boga i Gospodina našega Isusa Krista**,
32. **pa blaženog Josipa**, zaručnika iste Djevice,
33. i blaženih apostola i mučenika tvojih:

⁸ Masnim slovima tiskane su riječi i izrazi koji drukčije glase nego u verziji »Vjesnika đakovačke biskupije«.

34. Petra i Pavla,
35. Andrije, Jakova, Ivana,
36. Tome, Jakova, Filipa,
37. **Bartula, Mateja,**
38. **Šimuna i Tadije;**
39. Lina, Kleta, Klementa,
40. Siksta, Kornelija, Ciprijana,
41. Lovre, **Kršeyana (Krizogona),**
42. Ivana i Pavla,
43. Kuzme i Damjana,
44. i svih svetih tvojih.
45. **Daj da po njihovim zaslugama i molitvama**
46. **u tebi uvijek nađemo**
47. **pomoć i jaku zaštitu.**
48. Po istome Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Hanc igitur . . .

49. Ovaj, dakle, prinos
50. **nas tvojih slugu**
51. **i cijele tvoje obitelji,**
52. molimo, Gospodine, **milostivo primi:**
53. **i daj da za života uživamo tvoj mir (da provodimo**
svoje dane u tvome miru)
54. **i zapovijedi da**
55. **izbjegnemo vječnu osudu**
56. **i da se ubrojimo u društvo tvojih izabranika (među**
tvoje izabranike).
57. Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.
58. **Udostoj se, Bože,**
59. ovaj prinos u svemu
60. **blagosloviti,**
61. **prihvatiti,**
62. **potvrditi,**
63. **uračunati**
64. **i učiniti sebi ugodnim**
65. da nam postane Tijelo i Krv
- v pre-* 66. **tvoga ljubljenog Sina,**
67. **Gospodina našega Isusa Krista.**

Qui pridie . . .

68. Uoči (dan prije) svoje muke
69. **on uze kruh**
70. **u svoje svete i časne ruke,**
71. **pogleda u nebo,**
72. **prema tebi Bogu,**
73. Ocu svome svemogućemu,
74. **zahvali ti (se), blagoslovi ga,**
75. **razlomi**
76. **i dade svojim učenicima**
77. **s riječima (govoreći):**
78. **Uzmite i jedite od njega svi jer:**
79. **OVO JE TIJELO MOJE.**
80. Isto tako
81. **po večeri**
82. **uze i ovaj dragocjeni (divni) kalež**
83. **u svoje svete i časne ruke,**
84. **opet ti (se) zahvali, blagoslovi ga**
85. **i dade svojim učenicima**
86. **s riječima (govoreći):**
87. **Uzmite i pijte iz njega svi jer:**
88. **OVO JE KALEŽ KRVI MOJE**
89. **NOVOGA I VJEČNOGA ZAVJETA**
90. **— OTAJSTVO VJERE.**
91. **ONA ĆE SE PROLITI ZA VAS I ZA MNOGE**
92. **NA OPROŠTENJE GRIJEHA.**
93. **Kad god budete ovo činili,**
94. **činite meni na uspomenu.**

Unde et memores . . .

95. **Stoga se mi sluge tvoje, Gospodine,**
96. **i tvoj sveti puk**
97. **sjećamo**
98. **blažene muke kao i uskrsnuća od mrtvih**
99. **i slavnog uzašašća na nebo**
100. **istoga Krista, Sina tvoga, Gospodina našega**
101. **te od tvojih primljenih (poklonjenih) darova**
102. **prinosimo**
103. **tvome preslavnom veličanstvu**
104. **žrtvu čistu,**
105. **žrtvu svetu,**

106. žrtvu neokaljanu,
 107. kruh sveti života vječnoga
 108. i kalež spasenja trajnoga (vječnoga).

Supra quae . . .

109. Dostoj se na njih
 110. milostiva i vedra lica milostivo i vedro pogledati
 111. i rado ih primiti
 112. kao što si se dostojao rado primiti
 113. darove sluge svoga Abela pravednoga,
 114. i žrtvu praoca našega Abrahama,
 115. i žrtvu koju ti prinese tvoj veliki svećenik Melkisedek,
 116. žrtvu svetu, žrtvu neokaljanu.

Supplices te rogamus . . .

117. Svemogućí Bože, ponizno te molimo,
 118. zapovjedi
 119. da tvoj sveti Anđeo ovo (ove žrtvene darove)
 120. na rukama prenese
 121. na tvoj nebeski žrtvenik,
 122. pred tvoje božansko veličanstvo
 123. da bismo svi, koji kao dionici
 124. ovoga žrtvenika primimo
 125. presveto Tijelo i Krv Sina tvoga,
 126. postigli svaki nebeski blagoslov
 127. i svaku milost.
 128. Po istome Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Memento, Domine . . .

129. Spomeni se, Gospodine,
 130. i slugu i službenica svojih
 131. koji podoše pred nama,
 132. obilježeni znakom vjere
 133. i snivaju u miru.
 134. Njima,
 135. i svima koji počivaju u Kristu,
 136. molimo te, Gospodine,
 137. udijeli mjesto osvježenja,
 138. svjetlosti i mira.
 139. Po istome Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Nobis quoque . . .

140. A nas, svoje grješne sluge,
141. koji se pouzdavamo u tvoje veliko milosrde,
142. dostoj se dovesti
143. i smjestiti u društvo
144. svojih svetih apostola i mučenika (među svoje svete apostole i mučenike):
145. Ivana, Stjepana, Matije,
146. Barnabe, Ignacija,
147. Aleksandra, Marcelina, Petra,
148. Felicite, Perpetue,
149. Agate, Lucije, Janje,
150. Cecilije, Stošije (Anastazije),
151. i svih svetih svojih.
152. Dovedi nas, molimo, u njihovo društvo (među njih)
153. ne sudeći nas po našoj zasluži
154. nego po svome velikom milosrđu (po veličini svoga praštanja).
155. Po Kristu, Gospodinu našem.
156. Po njemu, Gospodine, sve ovo dobro
157. neprestano stvaráš,
158. posvećuješ,
159. oživljavaš,
160. blagoslivljas
161. i nama dijeliš.

Per ipsum . . .

162. Po njemu, s njime i u njemu
163. jest tebi, Bogu Ocu svemogućemu,
164. u jedinstvu Duha Svetoga
165. svaka čast i slava:
166. po sve vijeke vjekova. Amen.

K.

U ovom broju prilažemo uputnice za novac onim pretplatnicima koji nam nisu uplatili za g. 1967. ili koju od prijašnjih godina. Molimo da se u rubrici »pošiljalac« stavi adresa na koju se šalje »Služba Božja«.